

Riktlinjer för trygghetspunkter i Tyresö kommun

Beslutsdatum	2023-XX-XX	Dokumenttyp	Riktlinje
Beslutad av	Kommunstyrelsen Ersätter Riktlinjer för kollektivt omhändertagande beslutade av kommunstyrelsen 2017-05-02 (§91 Dnr 2017/KS0152 003)	Dokumentägare	Chef stöd- och servicekontoret
Diarienummer	2022/KS 0168	Giltighetstid	Tillsvidare

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Trygghetspunkternas funktion.....	3
1.2	Trygghetspunkt vid långvarigt elavbrott s.k. värmestuga	4
1.2.1	Beskrivning av alternativa scenarier vid elavbrott	4
1.3	Lokaler att använda som trygghetspunkter	6
2	Beslut om aktivering trygghetspunkt.....	6
2.1	Informations- och servicevärdar.....	7
2.2	Instruktion.....	7
2.3	Planering och bemanning trygghetspunkt som värmestuga vid långvarigt elavbrott	7
2.4	Reservkraft	9
3	Vatten, avlopp och hygien.....	9
4	Samband	9
5	Gatu- och väghållning.....	10
6	Avveckling	10
7	Uppföljning	10

1 Inledning

Erfarenhet från inträffade samhällsstörningar pekar på behovet av trygghetspunkter. En trygghetspunkt är en bemannad lokal på en i förväg känd geografisk plats där stöd kan fås utifrån aktuellt behov.

Syftet med trygghetspunkten skiftar beroende på samhällsstörning men gemensamt är att den snabbt öppnas upp och att de som har behov vet vart det kan vända sig och vad de kan få stöd med. Det är inom kommunens geografiska områdesansvar upprättande och drift av trygghetspunkter sker.

Trygghetspunkterna ska vara dimensionerade för att kunna användas vid samhällsstörningar i situationer från kris till krig. Kommunen har också enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

I försvarspropositionen Totalförsvar 2021–2025 (Proposition, 2020) står att läsa att målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Genom trygghetspunkter kan förmågan hos det civila försvaret stärkas inom flera av ovanstående mål.

MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och SKR (Sveriges kommuner och Regioner) har gemensamt tagit fram en handbok i kommunal krisberedskap där Trygghetspunkter är ett särskilt kapitel sen september 2022.

1.1 Trygghetspunkternas funktion

- Specifika lokaler/platser ska finnas utsedda och förberedda i samtliga kommundelar.
- Vissa lokaler ska kunna fungera som trygghetspunkt vid långvarigt elavbrott.
- Vissa trygghetspunkter ska vara utsedd som informationspunkter. Förutsättningar ska finnas att ha informationspunkten obemannad, men också bemannad.
- En planering finns för aktivering, bemanning och organisation i övrigt på trygghetspunkterna.

- Storleken på trygghetspunkterna och kapaciteten i de olika funktionerna utgår från förutsättningarna i kommundelarna och de mest lämpade objekten.

Utgångspunkten är att merparten av allmänheten tar ansvar för sig själva och att trygghetspunkterna är till för ett mindre antal. I *Om krisen eller kriget kommer* (MSB, 2018) finns information om hur den enskilde ska se till att vara förberedd på allt från allvarliga olyckor, extremt väder och it-attacker till militära konflikter.

Några typhändelser när kommunen kan komma att aktivera en trygghetspunkt är vid:

- värmeavbrott
- elavbrott
- avbrott i telekommunikation (då blir trygghetspunkten i huvudsak en informationspunkt)
- omfattande bränder
- attentat
- olyckor
- utsläpp av farliga ämnen
- händelser som leder till storskalig utrymning i eller utanför kommunen.

Vid beslut om storskalig utrymning kan trygghetspunkten användas som uppsamlingsplats eller utrymningsplats för ortens invånare inför utrymning eller mottagningsplats för utrymmande.

Trygghetspunkterna ska fungera som kommunikationsnoder för att säkerställa kommunens förmåga att nå invånarna även om ordinarie kommunikationsverktyg är ur funktion. De kan också utgöra ett stödcenter för viktiga kommunala funktioner.

1.2 Trygghetspunkt vid långvarigt elavbrott s.k. värmestuga

Ett långvarigt elavbrott medför i sig besvärliga problem för kommunen och dess invånare. Är det dessutom snö och kyla blir konsekvenserna betydligt allvarligare än om elavbrottet inträffar vid mildväder och barmark.

Vid avbrott i fjärrvärmens elen fortfarande fungera men vissa hus blir utkylda.

1.2.1 Beskrivning av alternativa scenarier vid elavbrott

- A. Långvarigt elavbrott vid varmt väder (varmare än + 10 grader)
- B. Långvarigt elavbrott vid milt väder
- C. Långvarigt elavbrott vid snöoväder/kyla. (köldgrader/snöfall)snö och/eller kyla
- D. Långvarigt avbrott i fjärrvärmens elen vid snö och/eller kyla

<u>Alt.</u>	<u>Innebär för kommuninvånarna</u>	<u>Anm.</u>
A	Inga värmeproblem Vissa vatten- och avloppsproblem Visst belysningsproblem Vissa matlagningsproblem Informationsbehov	Alla hushåll bor kvar
B	Värmeproblem Vatten- och avloppsproblem Belysningsproblem Varmdrycks- och matlagningsproblem Stort informationsbehov	Flesta hushåll bor kvar
C	Stort värmeproblem Stort vatten- och avloppsproblem Stort belysningsproblem Stort varmdrycks/matlagningsproblem (Stort) framkomlighetsproblem Mycket stort informationsbehov	Många hushåll evakueras Trafik försvårad/hindrad
D	Stort värmeproblem Mycket stort informationsbehov (Stort) framkomlighetsproblem	Många hushåll evakueras Trafik försvårad/hindrad

Åtgärd	Vid alternativ
Kommunens krisledning organiseras Informationspunkt upprättas snarast för att fortlöpande kunna informera kommuninvånarna om läget samt om planerade och vidtagna åtgärder	A-D
Personal ur kommunens frivilliga resursgrupp kallas in för förstärkning av kommunens ordinarie personal Hushållen stöds, främst vad gäller vattenförsörjning och latrinfrågor	A-D
POSOM-gruppen larmas	A-D
Nödvändiga person- och materialtransporter säkerställs	A-D
Kommunens krisledning förbereder att öppna upp trygghetspunkter med reservkraft.	B-D
Skolverksamheten ställs in /flyttas	C-D
Trygghetspunkter med reservkraft upprättas	C-D
Minimibehov av värme, vila, dryck och hygien säkerställs	C-D
Viktigare vägar och ytor hålls kontinuerligt snöröjda	C-D

1.3 Lokaler att använda som trygghetspunkter

Lokal	Kapacitet	Ändamål	Reservkraft	Varm dryck
Tyresö gymnasium	2500 pers.	Information Värme/vila Uppsamlingsplats	Ja	Skolkök
Tyresö gymnasium aula	200 pers.	Information	Ja	Nej
Kumla skola	1300 pers.	Information Värme/vila Uppsamlingsplats	Ja	Skolkök
Krusboda skola	1300 pers.	Information Värme/vila Uppsamlingsplats	Ja- mobilt	Skolkök
Tyresö skola	1500 pers.	Information Värme/vila Uppsamlingsplats	Ja	Skolkök
Kulturcentrum hus B	200 pers.	Information Uppsamlingsplats	Nej	Nej
Bio Forellen	200 pers.	Information Uppsamlingsplats	Nej	Nej
Bollmoradalens kyrka	200 pers.	Information Uppsamlingsplats	Nej	Nej
Trollbäckens kyrka	200 pers.	Information Uppsamlingsplats	Nej	Nej
Tyresö församlingshem	125 pers.	Information Uppsamlingsplats	Nej	Nej

2 Beslut om aktivering trygghetspunkt

Vid samtliga alternativ leds verksamheten av kommunens ordinarie krisledningsorganisation enligt *Riktlinjer för hantering av allvarliga händelser eller extraordinära händelser*.

Kommunens krisledningsorganisation tar beslut om aktivering av trygghetspunkt oavsett händelser. Vid de händelser hela eller delar av de reservkraftförsörjda skolbyggnaderna tas i anspråk förutsätts att skolverksamhet ställts in eller flyttas.

Vid höjd beredskap leds verksamheten av kommunens krigsorganisation.

2.1 Informations- och servicevärdar

Varje trygghetspunkt ska bemannas med ett för tillfället tillräckligt antal informations- och servicevärdar. Kommunens krisledningsorganisation ansvarar för att bemanna varje trygghetspunkt efter aktuellt behov.

Personerna tas från kommunens icke samhällsviktiga verksamheter och frivilliga resursgruppen (FRG). Kommunens krisledningsorganisation utser en trygghetspunktschef som leder och samordnar det praktiska arbetet med stöd av kommunens övergripande krisledningsstab. I det arbetet ingår ansvar för bemanning, logistik och övriga frågor som inte kan lösas direkt på en enskild trygghetspunkt. Varje trygghetspunkt leds på plats av en arbetsledare.

Följande service ska kunna erbjudas besökare:

- Tak över huvudet
- Värme
- Möjlighet att ladda telefon
- Information
- Larma 112
- Övernattningsmöjlighet
- Hygien
- Dryck

2.2 Instruktion

För varje trygghetspunkt ska det finnas en instruktion som beskriver hur arbetet där ska bedrivas.

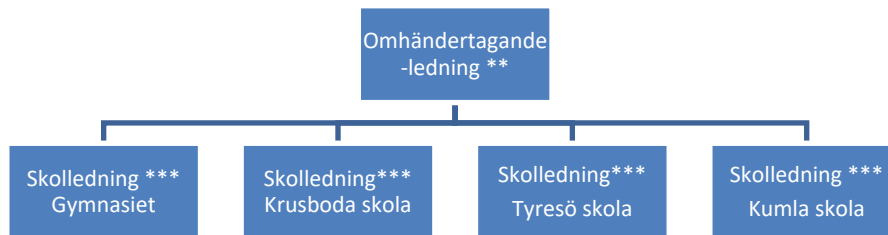
2.3 Planering och bemanning trygghetspunkt som värmestuga vid långvarigt elavbrott

Omhändertagandeledningen värmestuga

När en trygghetspunkt med reservkraft ska fungera som värmestuga upprättas en särskild **Omhändertagandeledning** bestående av representanter från barn- och utbildningsförvaltningen (med stöd av personal från samhällsmiljö och infrastruktur samt säkerhetsenheten) för omhändertagande av behövande delar av kommunbefolkningen i en till tre skolor samt gymnasiet efter behov. Ledningen organiserar, förbereder och upprättar trygghetspunkter i samverkan med krisledningsorganisation.

Förvaltningschef och kontorschef utser personer som ingår i omhändertagandeledningen. Omhändertagandeledningen grupperar på plan 1 i avsett utrymme alternativt i en av trygghetspunkterna.

Personal ur Frivilliga resursgruppen stödjer ledningen i respektive trygghetspunkt och krisledningsorganisationen. Samtidigt görs vissa inskränkningar i ordinarie arbetsuppgifter och personal omfördelas vid behov.

**) Barn- och utbildningsförvaltningen med stöd av samhällsmiljö och infrastruktur samt säkerhetsenheten

***) Skolledning samt personal ur Frivilliga resursgruppen som stöd

Bemanning

Rektor på varje skola/gymnasium ska planera för att det finns nyckelpersoner som kan infinna sig vid trygghetspunkten snarast efter beslut och är knutna till skolan/gymnasiet. En lista ska därför upprättas och den ska vara aktuell och finnas tillgänglig på respektive skola/gymnasium och barn-och utbildningsförvaltningen.

Kategori som behövs: ledning, vaktmästare, kökspersonal, lokalvård, sjukvård, receptionister, kommunikatörer och krisstödare samt övrig personal.

Rektor är även behjälplig säkerhetsenheten med att uppdatera ritningar etc. för prioriterade utrymmen att disponera.

Centralt lager med utrustning

Ett central lager finns upprättat för trygghetspunkternas räkning och distribueras ut vid behov. Detta samordnas av säkerhetsenheten. Här ska finnas :

- Ett buffertlager av vissa torrvaror och hygienartiklar för att täcka 3-4 dagars behov för hälften av det antal personer som i snitt beräknas tas omhand. De torrvaror som kan användas i ordinarie verksamhet utnyttjas inom gränsen för hållbarhet.
- Ficklampor och batterier
- Färdiga väskor , en per värmestuga, med tydlig skyltning/vägvisning som snabbt kan sättas upp och visar väg till värmestugan. Aktuella ritningar med prioriterade utrymmen markerade som kan användas för vila, utspisning, information, ledning, hygien, förråd etc.

Förläggning

Förläggning i trygghetspunkt vid alternativ C – D bygger på att kommuninvånarna medför madrasser och sängkläder hemifrån och att förläggning ordnas på golvet. Familjer sammanhålls medan ensamstående kvinnor och män särförläggs.

Husdjur kan inte generellt medföras i trygghetspunkterna på grund av allergi. Vid behov avdelas särskilt utrymme för dessa.

Uppvärmning, belysning m.m.

Vid ett långvarigt elavbrott säkerställs värme, belysning, matlagning med mera i lokaler med reservkraftaggregat, vid behov kompletterat med värmekaminer och lyktor. Bränslebehovet måste särskilt beaktas.

Servering

Vid alternativ C sker viss servering (varmdryck) i öppnad trygghetspunkt.

Ansvar måltidservice

Information

Information till kommuninvånare ges via närradio och andra upprättade informationskanaler samt vid trygghetspunkter (kan vara platser utan reservkraft)

Befintligt TV/datanät kan ge information på tv-monitor vid exempel skolans entré. I övrigt ska reception/informationsställe upprättas. Här sker registrering av invånare som förläggs på skolan samt information om aktuellt läge.

Uppbyggnad och årlig inventering

En checklista finns som stöd för uppdatering och årlig inventering av organisation och bemanning på respektive värmestuga. Detta samordnas av säkerhetsenheten.

2.4 Reservkraft

På tre trygghetspunkter finns fasta reservkraftaggregat installerade och på en trygghetspunkt kopplas ett mobilt reservkraftaggregat in vid behov.

För vatten- och avloppsförsörjning finns mobila reservkraftaggregat.

Enligt *Riktlinjer för hantering av allvarliga händelser* ansvarar samhällsbyggnadskontoret för underhåll, drift och bemanning för igångsättande. Enligt *Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2019-2022* samt kommunens *Risk- och sårbarhetsanalys* är ett säkerställande av service/underhåll och bränsle för reservkraft en prioriterad uppgift och ekonomiska medel måste i och med det reserveras, främst vad gäller underhåll. Vid omfattande elavbrott i länet verkar Samverkan Stockholmsregionen tillsammans med länsstyrelsen sammanhållande i frågor kring tillgång till diesel.

3 Vatten, avlopp och hygien

Vid avbrott av ordinarie vattenleverans säkerställs minimibehovet för hushållen och trygghetspunkterna genom vattenkassetter, tappställen och latrinburkar. Avfall sköts på löpande sätt vid berörda lokaler etc. och vid behov förstärks detta om nyttjande av lokalerna blir mer omfattande och långvarigt.

Ansvar samhällsbyggnadskontoret

4 Samband

Samband mellan kommunens krisledning, omhändertagandeledningen och trygghetspunkterna upprätthålls i det längsta på telefon inledningsvis även vid elavbrott. Som reserv används radionät som upprättas av kommunens krisledning med stöd av Frivilliga resursgruppen.

5 Gatu- och väghållning

Snöröjning kraftsamlas till större genomfartsleder samt till prioriterade objekt (värmestugor, gruppboende, kommunaltekniska anläggningar med mera) *Ansvar samhällsbyggnadskontoret.*

6 Avveckling

Vid beslut om avveckling och inaktivering av en trygghetspunkt ska verksamheten avvecklas i kontrollerade former. Lokalerna ska återställas. Avslutning och gemensam erfarenhetsåterföring ska genomföras med alla som bemannat trygghetspunkten.

Kommunens krisledningsorganisation säkerställer att avvecklingen genomförs och att ordinarie chefer tar ansvar för uppföljning av eventuella behov av krisstöd.

7 Uppföljning

En gång per år genomförs möten och viss utbildning med nyckelpersoner från respektive trygghetspunkt/värmestuga. Detta för att upprätthålla organisation och kunskap. Ansvarig är säkerhetsenheten tillsammans med förvaltningarnas säkerhetssamordnare.